

Historische Vereniging Zwijndrecht

Meerjarenbeleidsplan 2012-2020

Bestuur HVZ, Zwijndrecht, definitieve versie – december 2011

Ten geleide

Voor u ligt het meerjarenbeleidsplan van de Historische Vereniging Zwijndrecht, geschreven voor de periode 2012 tot en met 2020 (drie perioden van 3 jaar). De inhoud is gebaseerd op wensen en noodzakelijkheden, met als enig doel: kennis en objecten uit het verleden te behouden voor ons nageslacht. Ergo, de historie van Zwijndrecht 'levend' te houden.

Het beleidsplan biedt handvatten aan bestuur en vrijwilligers om op deskundige wijze de missie van de HVZ gestalte te geven. Het geeft structuur aan de bedrijfsvoering en bepaalt tevens de identiteit van de vereniging.

Vertrekpunt is dat, wat reeds door vorige bestuurders en vrijwilligers in gang is gezet. Daar waar nodig bijgestuurd op de actualiteit, volledig gemaakt en/of afgestemd op missie en doelstellingen die per september 2009 in het bestuur zijn vastgesteld.

Het plan bestaat uit de volgende vier onderdelen:

1. Missie en doelstellingen
2. Bestuurstaken
3. Collectie beherende taken
4. Publiekstaken

In de inhoudsopgave is een verbijzondering aangebracht, zodat de gehele bedrijfsvoering in beeld komt.

Het meerjarenbeleidsplan is tevens de basis voor alle (jaarlijkse) activiteiten, waar onder:

1. Jaarplan
2. Verzamelbeleid
3. Expositiebeleid
4. Budget
5. Promotie

Dit beleidsplan is opgemaakt door het bestuur, getoetst aan de statuten van de vereniging en ter beoordeling aangeboden aan enkele leden binnen de HVZ.

Jan van Dalen

Voorzitter HVZ
december 2011

Verklaring afkortingen:

HVZ = Historische Vereniging Zwijndrecht.
SVS = Stichting Vergulde Swaen.
DVS = De Vergulde Swaen (gebouw).
ZWD = Zwijndrecht.
MoZ = Museum op Zolder.

Inhoud

	pagina/nummer
1. Missie en doelstellingen	
- Missie	04
- Werkgebied	04
- Identiteit	04
- Doelstellingen	05
2. Bestuurstaken	
- Organisatie- en werkstructuur	05
- Administratief beheer	05
- Jaarplan en jaarplanning	06
- Vrijwilligersbeleid	06
- Bewaking formules	07
- Financieel beleid	08
- Huisvesting	08
- Promotie en huisstijl	09
- Samenwerking	10
3. Collectiebeherende taken	
- Verzamelbeleid	10
- Collectieregistratie en ontsluiting	12
- Onderhoud en conservering	13
- Opslag	13
- Eigendomsrecht	13
- Verzekering en bewaking	13
- Archeologie	14
- Genealogie	14
4. Publiekstaken	
- Doelgroepen	15
- Thema's	16
- Tentoonstellingen	16
- Vaste presentatie	16
- Lezingen	16
- Voorleesavonden	17
5. Epiloog	
- Algemeen	17
- Slotoverweging	19
- Opdracht	19
Bijlagen	
1. Collectiebeheer en determinering	geel papier
2. Taakomschrijvingen	geel papier
3. Organogram Bestuur en werkgroepen	geel papier
4. Voorbeeld jaarplan	kleur
5. Voorbeeld jaarplanning	kleur

De meeste onderwerpen worden afgesloten met een planning en een overweging die van belang is met het oog op continuïteit en beheersbaarheid van de doelstellingen. Deze overwegingen zullen door het bestuur van de HVZ worden behandeld en (wanneer van toepassing) voorgelegd worden aan de leden voor besluitvorming.

Eventuele mutaties in de planning zullen in dit document niet worden aangebracht. Deze zullen zichtbaar worden in de (jaar)verslagen en in de jaarplanning worden verwerkt.

1. Missie en doelstellingen

Missie van de vereniging

De Historische Vereniging Zwijndrecht (HVZ) wil kennis en objecten van historische waarde werven en conserveren voor het nageslacht en dat nu beheren en behandelen als openbaar erfgoed.

Bestuursbesluit, september 2009

Werkgebied

Het 'werkgebied' van de HVZ betreft de gehele Zwijndrechtse Waard en alle zaken die direct of indirect verwant zijn aan het ontstaan en bestaan van deze waard.

De nadruk ligt op de historie van de gemeente Zwijndrecht en alles wat zich daar (historisch gezien) heeft afgespeeld, vanaf ontstaan tot heden.

Kortom: Het werkgebied van de HVZ betreft de gehele Zwijndrechtse Waard, met een duidelijk accent op de gemeente Zwijndrecht.

Heerjansdam en H-I-Ambacht (ook Zwijndrechtse Waard) gelden als passief werkgebied.

Zaken dienaangaande worden zorgvuldig behandeld, dan wel in overleg met de historische verenigingen van H-I-Ambacht of Heerjansdam, afgestemd, toegewezen of uitgewisseld.

Dat geldt ook voor de Drechtsteden. Alléén in geval er, op welke wijze dan ook, het onderwerp een (letterlijke) aansluiting heeft met Zwijndrecht, dan geldt het onderwerp als werkgebied voor de HVZ.

Identiteit van de HVZ

De HVZ is een vrijwilligersorganisatie en heeft voor haar activiteiten nu de beschikking over het pand De Vergulde Swaen, Rotterdamseweg 53-55 en verzorgt daar o.a. de expositie-ruimten en de oudheidkamer (zie ook hoofdstuk huisvesting).

De Vergulde Swaen is géén museum (wordt in de volksmond wél zo genoemd). De Vergulde Swaen is een Oudheidkamer, waarin het verleden van de streek en de gemeente Zwijndrecht 'levend' gehouden wordt (zie missie), zonder pretenties en (vooralsnog) zonder verdere specialisatie.

Noot: Mocht (om welke reden dan ook) ooit een andere ruimte moeten worden betrokken, dan kan wellicht nagedacht worden over een museumfunctie.

Doelstellingen

Binnen de grenzen van haar mogelijkheden, wil de HVZ het volgende nastreven:

- een verzamelplaats zijn op het gebied van wetenschap en historie van Zwijndrecht;
- een podium bieden voor presentatie van historische feiten en gebeurtenissen;
- als een goed huisvader al haar verworvenheden bewaren en beheren;
- alle kennis en middelen in dienst stellen van de gemeenschap;
- en een actief beleid voeren voor kennismaking en promotie.

De daarvoor in te zetten middelen zijn (vooral) registratie, archivering, exposities, lezingen, tentoonstellingen en publicaties via eigen middelen en/of openbare media.

Bestuursbesluit, september 2009

Zie voor collectie- en verzamelbeleid hoofdstuk op pagina 11 en bijlage 1.

2. Bestuurstaken

Organisatie- en werkstructuur

De werkzaamheden van het bestuur worden beschreven in de statuten. Het bestuur regelt alle huishoudelijke zaken en geeft uitvoering aan het overeengekomen beleid. Stelt prioriteiten vast, bepaalt de werkvolgorde en maakt (daar waar mogelijk) keuzes in overleg met specialisten, werkgroepen en commissies. Dat gebeurt in bestuursvergaderingen en in (separaat) overleg.

Vanwege het (relatief) korte bestaan van de Historische Vereniging Zwijndrecht, moet een aantal bestuurlijke-, operationele- en organisatorische taken nog beschreven of georganiseerd worden, dan wel dat het onderwerp in aanmerking komt als een verbeterpunt.

Administratief beheer en routing

Een belangrijk voorbeeld in deze is het administratief beheer van alles wat bestuurlijk geschreven, geregeld en bepaald wordt. Door de vele bestuurswisselingen is de uitvoering daarvan op achterstand geraakt en moet snel (op)nieuw worden ingericht.

Concreet betekent dat:

- ruimte (bestuurskamer) inrichten
- afspraken vastleggen
- dossiers aanleggen
- methode voor archiveren vastleggen
- interne communicatie verbeteren

Ook voor postbehandeling en beantwoording moet een procedure vastgesteld worden.

Concreet betekent dit:

- digitale post uitlezen
- routing ingekomen post
- plan voor verwerking en archivering

Jaarplan en Jaarplanning

Teneinde tot een goede uitvoering te komen van noodzakelijke en gewenste plannen, moet een overzichtelijk plan en een duidelijke planning gehanteerd worden.

Het bestuur stelt zich tot taak dat jaarlijks aan te bieden en openbaar te maken.

In de bijlagen zijn voorbeelden hiervan opgenomen.

Leden van de Historische Vereniging

Enkele jaren geleden is met succes een uitbreiding van het aantal leden tot stand gekomen. De teller staat (per heden) op 581.

Echter, méér leden betekent ook: méér inkomen. Inkomsten die dan weer aangewend kunnen worden om o.a. de kwaliteit van diensten en producten te verbeteren.

Het bestuur ziet 'ledenwerving' dan ook als een prioriteit en wil in deze de samenwerking aangaan met de Stichting Vergulde Swaen.

Zie ook toelichting op 'ledenwerving' onder hoofdstuk Financieel Beleid, op pagina 8.

Leden van de HVZ hebben tevens recht op goede informatie. Dit document geeft op vele plaatsen voorbeelden hiervan. Centraal staan:

- Mededelingenkrant
- Website
- Jaarvergadering

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meerjarenbeleidsplan	X								X
Jaarplan en jaarplanning	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tentoonstellingsbeleid		X							
Plan administratief beheer	X								
Samenwerkingsonderzoek				X					
Fondsenwerving	X								
Werven nieuwe leden	X	X	X				X	X	
Werven bestuursleden	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Vrijwilligersbeleid en samenwerking met de SVS

Zonder vrijwilligers geen Historische Vereniging. De HVZ heeft geen professionele krachten in dienst. De werkzaamheden worden geregistreerd (enerzijds) door het bestuur van de HVZ en (anderzijds) door specialisten, in samenwerking met de Stichting Vergulde Swaen (SVS).

Er is geen vrijwilligersbeleid; er zijn geen uitgebreide taakomschrijvingen. Vooralsnog bestaat het beleid uit goede gewoonten en goede begeleiding door een enkeling. Het bestuur is wel voornemens dit in de komende jaren uit te werken.

Een 'lastige' bijkomstigheid is de gedeelde verantwoordelijkheid van huurder en gebruiker, respectievelijk de Stichting Vergulde Swaen (beheerder/huurder) en de Historische Vereniging Zwijndrecht (gebruiker). Zie voor verdere uitleg hoofdstuk "huisvesting" op pagina 8.

Ook de werkzaamheden voor beide instituten is verschillend. Een aantal vrijwilligers heeft als taak deel te nemen aan (verzorgende- of beheers-) activiteiten in de gelagkamer, op verzoek van de Stichting Vergulde Swaen.

Een ander aantal zet zich in voor specifieke taken, zoals: exposities, onderhoud, genealogie, inventarisatie, registratie, bestuurstaken, enzovoort, dan wel vrijwilligers die allerlei hand-en-span-diensten verrichten.

Er bestaat geen beloningssysteem of vrijwilligersvergoeding. De afwezigheid daarvan is van invloed op het werven, beschikbaarheid en de aanwezigheid van vrijwilligers.

Het bestuur zal op termijn moeten studeren op de noodzaak daarvan en (desgewenst) een passende regeling treffen.

Ook de Stichting (SVS) zal aangaande dit onderwerp een standpunt moeten innemen.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vrijwilligersbeleid	X								
Taakomschrijvingen		X							
Werven Vrijwilligers	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Onkostenvergoeding		X							
Overleg bestuur SVS	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Bewaking formules

Als HVZ moeten we onze beperkingen kennen. Enerzijds moeten we als vrijwilligersorganisatie, met beperkte middelen en beperkte openingstijden, een bescheiden positie innemen.

En anderzijds moeten we ook met betrekking tot de samenstelling van onze collectie rekening houden met de beschikbare ruimte(n). We kunnen nu eenmaal geen grote objecten tentoonstellen of in depot nemen.

De kennis en objecten die we wél willen bezitten, moeten bewaakt worden en volgens plan actief uitgebouwd worden. Per heden schieten we daar in te kort.

De afwezigheid (per heden) van een bekwame conservator speelt ons parten.

Amateurkennis is tot nu toe voldoende gebleken, maar door het steeds omvangrijker worden van onze collectie, zal t.z.t. een professionele medewerker moeten worden aangetrokken, mogelijkterwijs als vrijwilliger, dan wel als een bezoldigde deeltijd baan?

Het bestuur zal de noodzaak en mogelijkheden daartoe onderzoeken. Ondertussen moet duidelijk zijn wat de bevoegdheden zijn van Commissieleden, Vrijwilligers en Bestuursleden.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Onderzoek conservator		X							
Bevoegdheden in kaart	?								

Financieel beleid

De ambities die in dit meerjarenbeleidsplan zitten, zullen deels extra geld kosten.

De huidige inkomsten van de HVZ bestaan uit:

- contributie en giften van leden
- de gunstige gebruiksovereenkomst met de SVS
- de (geringe) opbrengsten uit balieverkopen

Met deze inkomsten kunnen we precies doen wat per heden wordt gedaan, maar het laat geen enkele ruimte voor uitbreiding voor aankopen, zaken, taken, en vergoedingen. Om die reden moet het bestuur in de komende jaren een duidelijk plan aan haar leden presenteren, waarin de financiën worden geprognoseerd, inclusief een plan voor werving van fondsen. Dat kan door directe verhoging van contributie, dan wel door het werven van algemene sponsors of onderwerpsponsors.

Ook extra inkomsten door toename van het aantal leden is gewenst. Het huidige aantal is (per heden) 581 leden. De doelstelling is 1000, per einde looptijd van dit beleidsplan.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meerjaren financieel plan	X								
Plan fondsenwerving		X							
Sponsors werven	X		X		X		X		
Contributieverhoging			X						
Plan ledenwerving	X		X		X		X		

Huisvesting

In vorige hoofdstukken is de ‘gedeelde’ huisvesting al ter sprake geweest. De stichting De Vergulde Swaen is (hoofd)huurder van het pand aan de Rotterdamseweg 53-55. Het pand is eigendom van de woningbouwcorporatie Woonkracht 10, voorheen Forta. De HVZ heeft een “gebruiksovereenkomst” met de SVS. De kosten voor (onder) verhuur zijn laag (bijna symbolisch) voor het gebruik van alle ruimten gedurende de gehele week. Deze formule kan alleen met een bepaalde tegenprestatie. Die bestaat uit het ‘leveren’ van vrijwilligers voor commerciële activiteiten van de stichting SVS in de gelagkamer en (soms ook) onderhoudswerkzaamheden.

Gezien het gezamenlijk belang is regelmatig overleg met de Stichting (SVS) noodzakelijk.

Een complexe situatie, die (bij goede tijding) weinig problemen oplevert, maar (bij slechte tijding) ook kan leiden tot grote onenigheid.

Met name daar waar het gaat om maatschappelijke verantwoordelijkheid en sociale zekerheid voor onze vrijwilligers. Denk daarbij aan beveiliging, verzekering, activiteiten, voordeelregeling, onderhoud, ge- en verbruikskosten voor o.a.:

- Medewerkers
- Opstallen
- Nutsvoorzieningen
- Inboedel, enz.

Voor de verplichting van de HVZ om de huisvesting aan te wenden voor “opslag van kennis en objecten van de HVZ”, moet het gebouw ook goed beveiligd zijn tegen inbraak, waterschade, brand, enzovoort.

Of deze voldoen aan de huidige eisen zal nog onderzocht en/of bevestigd moeten worden.

Dit vooral omdat bij consignatie of het in bruikleen verkrijgen van objecten van derden, dit als voorwaarde wordt gesteld door de samenwerkende partij.

De gebruiksovereenkomst voor huisvesting van de HVZ in het gebouw DVS geldt telkens voor drie jaar, met een opzegtermijn van 6 maanden. Zonder schriftelijke correspondentie wordt de overeenkomst stilzwijgend verlengd.

Het pand De Vergulde Swaen aan de Rotterdamseweg 53-55 is tevens ook het secretariaatsadres van de HVZ.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Overleg HVZ met SVS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Toetsing verzekeringen	X								
Optimalisering beveiliging		X							
Luchtconditionering	X								
Onderzoek DVS of elders			X				X		

Promotie

Een bijzonder hoofdstuk. De communicatie is nu vooral gericht op informatie/contact met leden van de HVZ en het werven van bezoekers voor tentoonstellingen en/of bezoek aan de gelagkamer.

De huidige promotietaken worden ‘opgehangen’ aan activiteiten of exposities. In zo’n geval komen er meestal:

- Affiches
- Persberichten
- Flyers

Ook de altijd aanwezige communicatiemiddelen worden dan geactualiseerd.

- MededelingenKrant
- Website

In de komende periode wil het bestuur van de HVZ deze activiteiten uitbreiden met berichtgeving aan scholen, instituten en verenigingen in de streek. Inschakeling van de pers is daarbij evident. Dit alles alleen bedoeld om meer bezoekers te trekken en een goede reputatie op te bouwen.

Ook het organiseren en/of uitnodigen van persbezoeken en publicisten moet als een regelmatige taak worden uitgevoerd.

Huisstijl

In de promotie moet ook duidelijk worden dat de HVZ niet hetzelfde is als de SVS.

Het logogebruik van de SVS wordt nu onduidelijk (oneigenlijk?) toegepast. Het logo van de HVZ is niet representatief en niet van toepassing op de beoogde activiteiten.

Daarom zal een duidelijke huisstijl ontwikkeld moeten worden die recht doet aan beide partijen en die de HVZ (bestuurlijk gezien) als een onafhankelijke partij positioneert.

Alleen bij promotie van activiteiten in De Vergulde Swaen is het toegestaan om het logo van de SVS toe te passen, als aanduiding van de plaats waar de activiteit plaatsvindt.

Het bestuur van de HVZ 'mikt' op een huisstijl met een logo van het (niet meer in gebruik zijnde) wapen van Zwijndrecht (zie afbeelding).

Aan de Gemeente Zwijndrecht zal toestemming gevraagd worden. Pas daarna kunnen ontwerpen gemaakt worden en een uitvoering gekozen worden door het bestuur van de HVZ.

Website

De huidige website is er een van het eerste uur. Ooit een prima initiatief en een succesvolle toepassing, maar ondertussen is de site absoluut niet meer van deze tijd.

- ontoegankelijk en traag
- rommelig ingedeeld
- verouderde informatie
- slechte navigatie
- onvolledig

Bovendien is er geen enkele consistentie m.b.t. verzamelbeleid, toegankelijkheid en (in onderhoud) lange tijd onbeheerd gebleven.

En ook hier geeft de huisstijl een beeld (SVS) dat niet past in de verenigingsverplichtingen van de HVZ jegens de stichting De Vergulde Swaen.

Het bestuur wil werken aan verbetering. Een nieuwe opzet van de website, met hedendaagse toepassingen en (vooral) een goede zoekfunctie en een inhoud die in overeenstemming is met de missie van de HVZ.

Daarom het volgende voorstel.

- de huidige webmaster benaderen voor bespreking opties;
- de broncodes, domeinnaam en rechten veilig stellen voor de HVZ;
- een nieuwe website-bouwer en provider selecteren;
- een commissie benoemen die het (huis)werk voor het 'overzetten' gaat regelen;
- een regeling treffen voor regelmatig onderhoud en actualisering.

Ook moet gewerkt worden aan ontsluiting van de aanwezige digitale informatie via de website. Denk daarbij aan: foto's genealogie, gross-lijsten bibliotheek, enz.

Ook voor organisatorische doeleinden moet een chapter opgenomen worden, o.a. voor planning, informatie en bestuursstukken.

Een intensief traject, maar broodnodig om deze zaken, ook voor de toekomst, goed op de rit te zetten.

Samenwerking

Met H.I.Ambacht bestaat een geregelde samenwerking inzake het periodiek Swindregt Were. Deze uitgave wordt door een Werkgroep vervaardigd en naar (leden)rato bekostigd door het Historisch Genootschap van H.I.Ambacht en de Historische Vereniging Zwijndrecht.

De HVZ wil in de komende jaren onderzoeken of samengaan (samenvoegen) van de MededelingenKrant en het blad "Swindregt Were" een optie is. Dat alleen dan, wanneer in de Zwijndrechtse Waard men het in meerderheid, als een verbetering ervaart.

Overleg met het Historisch Genootschap van Heerjansdam (en andere relevante verenigingen) is nog niet gestructureerd. In het komende jaar moet daar een bestuursvisie voor ontwikkeld worden.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pers- en PR plan	X			X			X		
Communicatieplan		X							
Nieuwe huisstijl HVZ	X								
MededelingenKrant	4	4	4	?					
Swindregt Were	2	2	2	?					
Gecombineerde uitgave		?		4	4	4	4	4	4
Overleg met andere HV's			X	X	X	X	X	X	X
Opties en rechten website	X	X							
(ver)bouw nieuwe website		X	X	X					
Cie onderhoud website ?			X						

3. Collectie beherende taken

Verzamelbeleid

Het samenstellen van de collectie moet zo veel als mogelijk in overeenstemming zijn met dat wat als vertrekpunt geldt in het hoofdstuk "Missie en Doelstellingen". Een exacte invulling en/of benoeming bestaat nog niet.

In de statuten van de HVZ worden voorbeelden genoemd: "schilderijen, prenten, foto's, kostuums en curiosa". Deze moeten dan betrekking hebben op: "Zwijndrecht en omstreken". Deze uitleg is een (te) smalle basis voor duidelijkheid. Daarom onderstaand een verdere toelichting, alsmede een uitwerkingsplan als bijlage (5).

Assortiment

Gelet op het voorgaande moet het assortiment samengesteld zijn uit ter zake doende objecten van beschaafde afmetingen, zodat een breed assortiment ontstaat dat recht doet aan wat genoemd is onder "werkgebied". Dus (te) grote voorwerpen moeten afgewezen worden, dan wel doorverwezen worden naar instanties die wel zorg kunnen of willen dragen voor deze voorwerpen.

Populair gezegd: Keuzes maken; wat moet de HVZ wél verzamelen, bewaren en conserveren - en wat niet...

Een bloemlezing ter inspiratie...

Onderwerp	Toelichting en voorbeelden
Ontstaan	Eigenlijk alleen beschikbaar als document, landkaart, beschrijving of illustratie.
Ontwikkeling Bevolking	Bedijking, kastelen, boerderijen, buitenplaatsen, gebouwen, enz. Genealogie, groeperingen, markante personen, foto's, geboorte-kaartjes, familiedrukwerk, advertenties, exclusieve kranten, enz.
Bestuur Gebeurtenissen	Van vroeger en nu, fusies, gevolgen, politie, heraldiek en namen. Rampen, oorlogen, twisten, fusies, verslagen en wetenswaardigheden
Kerkelijk leven Infrastructuur	Alles wat daar over bestaat. Vooral foto's en documenten Straten, wijken, namen, stromen, sloten en relaties met andere gemeenten.
Transport	Scheepvaart, beurtvaart, pont, bruggen, spoor, tolpoorten, kunstwerken
Geografie Archeologie Kunst en Cultuur Literatuur	Landschap, wegen, rivieren, stromen, onteigeningen, wijzigingen, Vondsten, publicaties, verdwenen gebouwen, kaarten, enzovoort Muziekverenigingen, kunst van lokale kunstenaars, schrijvers, enz. Alles waar Zwijndrecht een rol in speelt of (de auteur) uit Zwijndrecht afkomstig is.
Industrie	Land- en tuinbouw, zoutketen, molens, fabrieken, zaadhandel, scheepsbouw, steenfabrieken, enz.
Leefbaarheid Sport Koningshuis	Entertainment, winkels, parken, sportcomplexen, onderwijs Voetbal, zwembad, korfbal, sportmensen, enz. Een apart hoofdstuk in het samenstellen van de collectie, maar vooral uit voorliefde voor het huis Oranje krijgt dit onderwerp een buitengewone plaats (status aparte) in de collectie.

Decollectioneren

Bij een actief verzamelbeleid past ook een beleid voor decollectionering. Er zijn nu objecten die niet passen in de collectie van de HVZ. Bedoeld wordt:

- teveel van het zelfde.
- te groot om te plaatsen.
- niet passend in het werkgebied.
- elders beter op zijn plaats.
- onmogelijke zorgplicht.

Decollectioneren betekent 'opschonen' van de collectie. Het afstoten van een object of verzameling is een zorgvuldig proces. Deskundigheid is een vereiste.

Decollectioneren moet ook alleen dan gedaan worden wanneer er noodzaak toe is.

De overheidsinstelling "Erfgoedhuis Zuid-Holland" geeft cursussen, ook aangaande dit onderwerp. Het bestuur zal deze cursus stimuleren bij de vrijwilligers, of (zo nodig) ook zelf volgen.

Zie voor een volledige invulling en uitwerking van het verzamelbeleid de bijlage 1.

Onderhoud en conservering

Objecten die in de collectie van de HVZ een plaats hebben, moeten deskundig onderhouden en geconserveerd worden. Kostbare restauraties moeten worden uitgesloten, immers de HVZ heeft daarvoor noch de financiële middelen, noch de medewerkers. Wellicht dat einde periode van dit meerjarenbeleidsplan een nieuw beleid omtrent dit onderwerp op z'n plaats is.

Opslag

Over de beperkingen van de beschikbare ruimte is elders al uitvoerig geschreven. Dezelfde werkgroep Inventarisatie en Registratie (WIR) heeft, met het oog op de huidige (beperkte) opslag, een nieuw indelingsplan gemaakt van depots met coderingen die overeenkomen met nummering in de gebruikte software "Pandora", zodat een hoge mate van consistentie ontstaat waardoor opslaan en zoeken sterk wordt verbeterd. Het plan is aangevuld met tekeningen en reeds ingediend bij de SVS. Voor digitale opslag moet apparatuur en software aangeschaft worden. Voor historische Verenigingen is "FotoBase" de meest populaire software.

Handicap

Een groot deel van collectie van de HVZ is tot stand gekomen door overdracht van objecten uit het toenmalige Museum op Zolder (MoZ). Die overdracht vond eind jaren '90 (vorige eeuw) plaats op dwingend verzoek van de Gemeente Zwijndrecht. Men had de toenmalige ruimte dringend nodig voor een andere bestemming. Het toenmalige bestuur van het MoZ was het met die uitzetting oneens en heeft geen medewerking verleend aan de beoogde verhuizing. De Gemeente heeft toen de verhuizing geforceerd geregeld en binnen een paar dagen alle objecten aangeboden en in beheer gegeven aan De Vergulde Swaen en (later) aan Historische Vereniging Zwijndrecht.

Die overdracht toen, heeft (letterlijk) ongecontroleerd plaatsgevonden. De toen aanwezige lijst van voorwerpen zag er professioneel uit, maar er is geen controle geweest op uit- en inname van objecten. De lijst geeft daarom een verkeerd beeld van de werkelijkheid.

Met de nu in gang gezette inventarisatie en registratie zal de omvang daarvan duidelijk worden.

Eigendom en eigendomsrechten

Officieel is dat, wat van MoZ afkomstig is (zie boven) nog eigendom van de Gemeente Zwijndrecht. De HVZ heeft zorgplicht, maar mag niet zonder toestemming conserveren of vervreemden. Collecties en objecten gaan nu "door elkaar" lopen en dat maakt registratie, opslag en beheer extra lastig.

Onderhandelingen met de Gemeente ZWD voor een definitieve overdracht hebben nog tot niets geleid.

Het bestuur van de HVZ is van mening dat dit wel moet gebeuren, dus de onderhandelingen zullen worden voortgezet.

Verzekering en bewaking

De HVZ hoeft als gebruiker van De Vergulde Swaen, geen opstal- of inboedelverzekeringen af te sluiten. Deze zijn allen geregeld door de huurder, zijnde de stichting De Vergulde Swaen. Dat geldt ook voor bewaking en beveiliging van het pand.

Ook andere wettelijke (aansprakelijkheid)verzekering voor derden en eigen medewerkers (vrijwilligers) zijn door de SVS geregeld.

Het verdient aanbeveling deze portefeuille regelmatig te toetsen op actualiteit en volledigheid.

Inname van producten (schenkingen)

Het aannemen van goederen uit particulier bezit of van instanties, moeten voldoen aan voornoemde voorwaarden en administratief en juridisch correct geregeld zijn d.m.v. een inname-formulier en afstandsverklaring. Behouden of niet behouden is dan de beslissing van de conservator en/of het bestuur van de HVZ.

Het huidige formulier “aanwinsten” moet derhalve worden aangepast. Een voorstel daarvoor is reeds in bewerking.

Archeologie

Deze werkgroep is (per heden) noodlijdend. Er zijn geen of nauwelijks vrijwilligers werkzaam in het vakgebied Archeologie. Daarmee is ook de afwezigheid van voldoende kennis een feit.

De vraag is gerechtvaardigd, of deze tak van sport actief of passief moet worden beoefend. Immers, echte vondsten of oudheden verdienen een professionele conservering en dat kan de HVZ niet bieden.

Bovendien is het rechtvaardiger om belangrijke vondsten toe te vertrouwen aan toonaangevende musea of instanties. Dit overigens ook met het oog op de beschikbare ruimte in DVS.

Kortom: moeten we archeologie als kerntaak zien of moeten we deze afstoten? Het bestuur zal zich in de looptijd van deze notitie daarover uitspreken. Daar aan voorafgaande zullen ook specialisten en de leden van de HVZ geraadpleegd worden.

Genealogie

Deze Werkgroep heeft inmiddels een grote hoeveelheid informatie verwerkt.

Werkzaamheden die nu gedaan zijn of worden:

- Hulp bij genealogie vragen via mail en bezoekers Vergulde Swaen.
- Verzamelen – knippen – scannen en archiveren van familie advertenties, geboorte, rouw en trouw kaarten.
- Verzamelen gedrukte stambomen / kwartierstaten van Zwijndrechtse families.
- Inventariseren genealogie ruimte.
- Ook enkele publicaties over deze onderwerpen hebben plaatsgevonden.

Deze standaardactiviteiten moeten worden uitgebreid. Zaken die daar voor nodig zijn:

- Apparatuur met Internet licentie voor Haza 21 (genealogie programma)
- Programma voor opslag en bewerken van notariële akte
- Stambomen en foto's op het internet
- Verzamelen familie advertenties (zie boven)
- Verzamelen van gedrukte stambomen / kwartierstaten in boekvorm.
- Aanschaf CD's met genealogische gegevens.
- Lidmaatschap genealogische verenigingen – Gens Nostra – ons voorgeslacht - Centraal Bureau voor genealogie.
- Samenwerking met andere genealogie verenigingen / werkgroepen in de regio

Bovenstaande ideeën kunnen alleen dan verwezenlijkt worden als geld, middelen en mensen (vrijwilligers) voorhanden zijn.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Verzamelbeleid gereed	X								
Onderhandelingen ZWD	X	X			X				
Depotplan uitvoeren	X								
Finale registratie Pandora				X					
Onderhoudsplan Pandora		X							
Inname formulier	X								
Opslag conditioneren	X								
Verzekeringen schouwen	X		X		X		X		X
Besluit Archeologie		X							
Genealogie beleidsplan			X	X					
Genealogie vrijwilligers	X		X		X		X		
Voorzieningen Genealogie		X		X					
Software FotoBase	X								
Cursussen inventariseren		X							

4. Publiekstaken

Eén van de doelstellingen van de HVZ is het voeren van een actief beleid voor exploitatie, kennismaking en promotie voor alle doelgroepen.

De daarvoor in te zetten (hulp)middelen zijn exposities, lezingen, tentoonstellingen en publicaties via eigen middelen en/of openbare media.

Doelgroepen

Eigenlijk is een doelgroep lastig te specificeren. Het ligt voor de hand dat ouderen de meeste interesse tonen voor historie in het algemeen. Juist daarom moet het bestuur energie stoppen in het interesseren andere groeperingen, zoals van jeugd via scholen of verenigingen, met als doel een zo breed mogelijk publiek te interesseren voor de activiteiten van de HVZ.

Als doelgroepen onderscheiden we dus:

- Alle inwoners in onze streek, de Zwijndrechtse Waard;
- Jeugdigen, via scholen of verenigingen;
- Bedrijven en instellingen, ook i.v.m. fondsenwerving;
- Eigen leden van de HVZ, in het bijzonder;
- Gemeente en Overheid, i.v.m. verplichtingen en rechten.

Met bovengenoemde opsomming geven we tevens het bereik aan van onze communicatieactiviteiten (middelen en media).

Documentatie

Ten behoeve van directe promotie en informatie moet een set documentatie samengesteld worden voor algemene informatie en werving. De huidige documentatie is prima verzorgd, maar moet aangevuld en ge-updated worden.

Thema's

De te kiezen onderwerpen of thema's voor manifestatie moeten aansluiten op de missie en doelstellingen van de HVZ of passen in de actualiteit van gebeurtenissen in onze samenleving. Daaronder vallen ook thema's die aangereikt worden door provinciale of landelijke instanties.

Tentoonstellingen

Voor tentoonstellingen geldt hetzelfde. De reeds eerder genoemde onderwerpen in het hoofdstuk "collecties" gelden ook hier als vertrekpunt voor de te kiezen expositie, zijnde:

1. Gemeente	5. Industrie
2. Diensten	6. Gezin
3. Agrarisch	7. Gemeenschap
4. Handel	8. Geschiedenis

Vanzelfsprekend is deze opsomming ook hier niet star bedoeld en kunnen aantrekkelijke (beschikbare) alternatieven aanleiding zijn om hier van af te wijken.

Ook een maatschappelijke actualiteit (bijvoorbeeld: jubileum, herdenking, restauratie, enz.) kan aanleiding zijn voor het inrichten van een expositie.

Het bestuur van de HVZ en de werkgroep "tentoonstellingen", mag in deze een grote creativiteit aan de dag leggen, met als doel om jaarlijks een zo gevarieerd mogelijk programma te bieden, dat recht doet aan dat waar de HVZ voor staat en wat op voldoende belangstelling mag rekenen van de genoemde doelgroep(en).

Ook het "lenen of kopen" van tentoonstellingen behoort tot de mogelijkheden. Dus, exposities van landelijke of provinciale instituten, van particulieren of kunstinstellingen.

Vaste presentatie(s)

In De Vergulde Swaen is een aantal zaken permanent tentoongesteld als 'vast' onderdeel uit de totale collectie. Zo is er o.a. een vaste plaats voor het tuinbouwgereedschap, een compleet ingerichte kamer uit grootmoeders tijd, vaste plaatsen voor een aantal prenten en een permanente opstelling van het kasteel Develsteijn. Ook een aantal vitrines behoort tot onderwerp.

Andere zaken, die in depot staan, moeten met enige regelmaat 'ontsloten' worden voor het publiek.

Het verdient dus aanbeveling om uit de depot-inventaris een aantal onderwerpen te benoemen die als thema-tentoonstelling kan worden aangewend.

Lezingen

Met het oog op consistentie, verdient het aanbeveling de lezingen af te stemmen op (als eerste) de onderwerpen die als tentoonstelling gepland staan, gevolgd door andere onderwerpen die als "collectie-goed" benoemd zijn

Voorleesavonden

Idem als lezingen, echter hier met een grotere bandbreedte, zodat ook persoonlijke ervaringen, literatuur en educatie als onderwerp kan worden ingebracht. Natuurlijk alles in overeenstemming met haalbaarheid en wensen van de doelgroepen.

Algemeen

Exposities regelen is een leuke, tijdrovende en (veelal) ook kostbare bezigheid. De Werkgroep Exposities heeft de verantwoordelijkheid om, op aanwijzing van het bestuur, uitvoering te geven aan de gewenste tentoonstellingen.

Een goede planomschrijving van de opdrachtomschrijving daarvoor is voorwaardelijk.

1. Onderwerp	4. Haalbaarheid
2. Doel	5. Budget
3. Periode	6. Communicatie

Een briefingsformulier met deze vertrekpunten moet ontwikkeld worden, teneinde de werkgroep in de gelegenheid te stellen de zaken (expositie) geheel zelfstandig te organiseren, tegen de overeengekomen kosten.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vaststelling doelgroepen	X								
Tentoonstellingen plannen	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5
Lezingen plannen	4	4	4	4	4	4	4	4	
Voorleesavonden plannen	6	6	6	6	6	6	6		
Briefingsformulier maken	X								
Documentatie updaten	X	X							

5. Epiloog

Slot overweging

Dit Meerjarenbeleidsplan is opgesteld met als doel: structuur brengen in zaken en taken van allen die, op welke wijze dan ook, betrokken zijn bij het in stand houden van De Vergulde Swaen, dan wel als vrijwilliger direct bijdragen aan de dagelijkse gang van zaken binnen de Historische Vereniging Zwijndrecht.

Opdracht

Het bestuur zal de inhoud hiervan moeten onderschrijven en eventuele beleidswijzigingen registreren in notulen en verslagen. Ook nieuwe bestuursleden zullen zich moeten conformeren aan dit beleid, teneinde consistentie te verkrijgen en om te voorkomen dat de HVZ gaat 'dwalen'.

Waarvan akte en opgemaakt in de bestuursvergadering van 27 juli 2011.

Historische Vereniging Zwijndrecht

- Jan van Dalen, voorzitter
- Clement Blacquièrè, secretaris
- Bram Schenkel, penningmeester
- Daan Groeneveld, algemeen lid, facilitaire zaken
- Klazien Odekerken, algemeen lid, exposities
- Pieter de Klerk, algemeen lid, communicatie
- Vacature, conservator

Bijlagen

Behorend bij het Meerjarenbeleidsplan van de Historische Vereniging Zwijndrecht

1. Collectiebeheer en determinering
2. Taakomschrijvingen
3. Organogram Bestuur en werkgroepen
4. Voorbeeld jaarplan
5. Voorbeeld jaarplanning

Bijlage 1

Zie voor inleiding hoofdstuk 3 van het Meerjarenbeleidsplan, Collectiebeherende taken.

Collectiebeheer en methode voor determinering

“Keuzes maken; wat moet de HVZ wél verzamelen, bewaren en conserveren - en wat niet...”

De altijd gestelde vraag: Is dat wat voor ons? Ja en nee liggen dan dicht bij elkaar. Bovendien mag niet verwacht worden dat elke dienstdoende vrijwilliger voldoende kennis heeft om aangeboden objecten op waarde te schatten. Vandaar onderstaande notitie, als een eerste aanzet voor beoordeling en waardebeoordeling.

Voorwerpen/objecten

Kleine objecten die altijd van harte welkom zijn: documenten, kaarten, handgereedschap, penningen, prenten, kostuums, vaandels, foto's, tegels, glas, zilver- of aardewerk, schilderijen, gebruiksvoorwerpen, schrijfgereedschap, schoolplaten, kleine karakteristieke industriële voorwerpen en (eveneens) curiosa uit 'grootmoeders tijd'. Ook welkom zijn persoonlijke voorwerpen of zeer tot de verbeelding (herinnering) sprekende voorwerpen, zoals plaquettes, reclameborden, glas-in-lood ramen, trofeeën, schoolplaten, enzovoort.

Voor alles geldt dat er een unieke relatie moet zijn met Zwijndrecht of de Zwijndrechtse Waard. (dit overigens m.u.v. het onderwerp Koningshuis/Oranje).

Voorbeeld 1: een zeer oude munt is géén typisch Zwijndrechts product, maar wel als deze gevonden is bij een opgraving op een historische plek in Zwijndrecht.

Voorbeeld 2: een schilderij uit 1875 is géén typisch Zwijndrechts product, maar wel als het een Zwijndrechtse voorstelling betreft.

Voorbeeld 3: een hoefijzer kan best een leuk object zijn, maar dan moet er een herkenbare relatie bestaan met de smidsen van Kramer of Blacquiere. Zo niet, dan is het géén verzamel-object. En zo ja, ook dan behoeven we er ook geen tientallen van in de collectie op te nemen. Dit geldt overigens ook voor schaatsen, radio's, koffiemolens, gewichten, strijkijzers, enz.

Een extra stelregel in deze is, dat alles wat zeer oud is (van vóór 1800) altijd in aanmerking komt voor inname. Immers, de schaarste van die voorwerpen, documenten, schilderijen, enz. is evident en verdienen dan altijd een plekje. Voorwaardelijk is dat de afmetingen dat toelaten.

Ook de stelregel dat, wanneer elders een zelfde object reeds is geconserveerd, de noodzaak voor opname in de collectie van de HVZ zo goed als geheel afneemt, tenzij deze aansluit bij het volledig maken van collecties, zaken of taken.

Bij het uitvoeren van dit beleid, dient een sluitende administratie te worden uitgevoerd voor registratie en conservatie.

Methode voor determinering

De vraag van “wat verzamelen we wél – en wat niet” is lastig. Daarom onderstaand drie voorbeelden voor determinering van een onderwerp, waarbij telkens dezelfde 10 vragen gehanteerd kunnen worden en volgens de “ja-nee”-methode leiden tot een conclusie.

Voorbeeld	1	2	3
1. Is het een object met een historie?	ja	ja	ja
2. Is het een typisch Zwijndrechts object?	ja	neen	ja
3. Verkeert het object in goede staat?	ja	ja	ja
4. Lijkt het onderwerp uniek en/of exclusief?	ja	neen	ja
5. Is er informatie over het object beschikbaar?	ja	ja	ja
6. Komt het onderwerp voor in het ‘Pandora’-systeem?	ja	ja	ja
7. Maakt het deel uit van genoemde voorbeelden?	ja	ja	ja
8. Heeft SVS plaats of opslagruimte voor dit object?	ja	ja	ja
9. Is het object een aanvulling op de (deel)collectie?	ja	neen	ja
10. Wordt het object onvoorwaardelijk afgestaan	ja	ja	neen

In voorbeeld 1 kan aanneming direct plaatsvinden. Of dat dan ook later daadwerkelijk deel gaat uitmaken van de collectie, dat bepaalt later de Conservator.

Voorbeeld 2 valt waarschijnlijk in de categorie ongewenst en kan er bij inname direct een “twijfel” worden uitgesproken. Natuurlijk kan dit object toch vriendelijk in ontvangst genomen worden, maar zal (na beoordeling en afwijzing) terug gaan naar de eigenaar of worden vervreemd.

In geval van voorbeeld 3 zal inname gewenst zijn, maar zal het bestuur éérst kennis moeten hebben van de gestelde voorwaarden. Afhankelijk daarvan zal besloten worden tot wel/geen toevoeging aan de collectie.

Conclusie: zelfs bij een enkele “neen” kan de transactie stranden, dan wel nader onderzoek behoeven.

De uiteindelijke beslissing is altijd aan de Conservator en/of het bestuur van de HVZ.

Noot 1

De opsomming van kennis, objecten en voorwerpen is ‘richtinggevend’ doch niet star bedoeld. Er zullen ongetwijfeld situaties zijn waarvoor nader overleg moet plaatsvinden alvorens een product ingenomen, dan wel afgewezen wordt.

In die situaties beslist het bestuurslid “conservator” of het voltallige bestuur van de HVZ op basis van ingewonnen advies bij specialisten of bij leden van de werkgroepen.

Noot 2

Overigens, het woord “object” is een museale term en kan van alles zijn van dat wat bedoeld wordt in de genoemde voorbeelden op voorgaande pagina’s, dus: van Ansichtkaart, foto, schilderij of originele documenten tot aan gereedschap, gebruiksvoorwerp, kledingstuk, industriële producten of een glas-in-loodraam.

Noot 3

Objecten die verkregen zijn van het Museum op Zolder (MoZ) worden door de werkgroep WIR herkenbaar anders gecodeerd dan de objecten die op andere wijze in eigendom van de HVZ zijn gekomen.

Collectie registratie en ontsluiting

Een goed functionerend systeem voor ontsluiting is nog niet operationeel. Al reeds in 2008 is men begonnen met het inventariseren en registreren van de huidige collectie. De werkgroep Inventarisatie is daar voortvarend mee bezig, maar de afwezigheid van voldoende vrijwilligers is reden van vertraging.

Basis voor inventarisatie en registratie is de software “Pandora”. Een intelligent systeem, waarbij met behulp van selectiecriteria voorwerpen, beschrijvingen en afbeeldingen kunnen worden teruggevonden. De gekozen rubrieken zijn hieronder genoemd.

Rubrieken voor registratie in het “Pandora-systeem”

nr	kerncollectie		deelcollectie	trefwoorden
1	Gemeente	a	Bestuur	
		b	Monumenten	
		c	Politiek	
2	Diensten	a	Politie	
		b	Brandweer	
		c	Verkeer en vervoer	
3	Agrarisch	a	Tuinbouw/Landbouw & veeteelt	
		b	Veiling	
4	Handel	a	Middenstand	
		b	Banken	
5	Industrie	a	Bouwwereld	
		b	Nijverheid	
		c	Scheepsbouw	
		d	Zoutwinning	
		e	Procesindustrie	
		f	Anders	
6	Gezin	a	Huishouden	
		b	Speelgoed	

7	Gemeenschap	a	Onderwijs	
		b	Religie	
		c	Verenigingen	
		d	Zorg en welzijn	
		e	Kunst	

8	Geschiedenis	a	Zwijndrecht (algemeen)	
		b	Archeologie	
		c	Genealogie	
		d	Oorlog	
		e	Watersnood	
		f	Koningshuis/Oranje	

9	Diversen	a	Verzameling	
		b	Varia	Versie dec. 2011

In de kolom 'trefwoorden' kunnen meerdere benoemingen gedaan worden, zodat ook op die criteria gezocht kan worden naar een specifiek item.

Registratie volgens bovengenoemd model, is een arbeidsintensieve klus en zal medio 2015 gereed zijn, waarna met discipline onderhoud gepleegd moet worden voor mutaties en aanvullingen.

Ontsluiting (toegankelijkheid) van dat wat de HVZ in bezit heeft en opgeslagen is in DVS, zal met dit systeem in zeer positieve zin toenemen.
Dit dan met zeer grote dank aan de leden van de werkgroep inventarisatie en registratie (WIR), die dit dan heeft bewerkstelligd.